

Bilimsel Alan Gezisi Tutum Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Bilimsel Alan Gezisi Tutum Ölçeği*. Turkish Psychological Scales.
Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=17773>

Özet

Bilimsel Alan Gezisi Tutum Ölçeği (BAGTÖ), öğrencilerin bilimsel alan gezilerine yönelik tutumların dört temel boyutta ölçmek amacıyla uyarlanmış bir psikometrik araçtır. Ölçek, orijinali Orion ve Hofstein (1991) tarafından geliştirilen yapının Türkçe adaptasyon çalışması olup, Hasan Said Tortop (2013) tarafından gerçekleştirilmiştir. Toplam 24 maddeden oluşan bu ölçek, 4'lü Likert tipinde derecelendirilmiştir (1=tamamen katılmıyorum; 4= tamamen katılıyorum). Adaptasyon çalışması, ölçeğin orijinal yapısal eşitlik modeli ile uyumunu test etmek için Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) kullanılarak gerçekleştirilmiştir.

Ölçek, öğrenme, sosyal etkileşim, macera ve çevresel farkındalık gibi alan gezilerinin kritik yönlerini ele alarak, eğitim ortamlarında alan gezilerinin etkinliğini değerlendirilmede önemli bir rol oynamaktadır.

Anahtar Kelimeler

Bilimsel Alan Gezisi Tutum Ölçeği, BAGTÖ, tutum ölçeği, alan gezisi, fen eğitimi, öğrenme aracı, doğrulayıcı faktör analizi, güvenilirlik.

Yazarlar

Hasan Said Tortop (Uyarlayan), Orion ve Hofstein (Orijinal Geliştiriciler).

Amaç

Bilimsel Alan Gezisi Tutum Ölçeği'nin (BAGTÖ) temel amacı, öğrencilerin bilimsel veya eğitsel amaçlı alan gezilerine yönelik genel tutum düzeylerini ve bu tutumların altında yatan spesifik boyutları güvenilir ve geçerli bir şekilde ölçmektir. Bu adaptasyon çalışması, özellikle Türkiye bağlamında, alan gezilerinin eğitsel değerine ilişkin öğrenci algıları ve motivasyonları belirlemeyi hedeflemiştir. Elde edilen veriler, eğitim programlarının geliştirilmesi, alan gezisi etkinliklerinin planlanması ve öğrencilerin katılımının artırma stratejilerinin belirlenmesi için önemlidir.

Ölçek, alan gezilerinin sadece akademik kazanımlar değil, aynı zamanda sosyal, duygusal ve çevresel öğrenme üzerindeki etkilerini de değerlendirmeye olanak tanır.

Yapı

Bilimsel Alan Gezisi Tutum Ölçeği (BAGTÖ), alan gezilerine yönelik tutumu ölçen, birbirinden bağımsız ancak ilişkili dört alt boyuttan oluşmaktadır. Ölçeğin toplam 24 maddesi bu dört boyuta dağılmıştır. Bu faktörler, öğrencilerin alan gezilerini algılama biçimlerini kapsamlı bir şekilde

yansıtılmaktadır:

Öğrenme Aracı Yönü: Bu boyut, alan gezilerinin süresince öğrenilen teorik konuların anlaşılmasına ve pekiştirilmesine ne ölçüde yardımcı olduğuna dair öğrenci inançları (11 madde) ölçer.

Sosyal Yönü: Alan gezilerinin sosyal etkileşim, eğlence ve grup aktivitesi olarak algılanması (5 madde) kapsar. Öğrencilerin geziye katılma motivasyonlarının sosyal faydalarla ilişkisini inceler.

Macera Yönü: Alan gezilerinin doğasında bulunan fiziksel zorluklar, heyecan ve keşif unsurları (4 madde) ölçer. Örneğin, doğada tırmanma veya nehir geçme gibi etkinliklere duyulan ilgi bu boyutta yer alır.

Çevresel Yönü: Alan gezilerinin kişinin yaşadığı çevreyi anlama, doğaya bilinci geliştirme ve çevresel konulara duyarlılık kazanma (4 madde) potansiyeline yönelik tutumu ifade eder.

Geçerlik

Ölçeğin yapı geçerliliğini sağlamak amacıyla, orijinal ölçekteki yapının Türkçe versiyonda korunup korunmadığı Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) kullanılarak test edilmiştir. Bu analiz, yapısal eşitlik modeli çerçevesinde AMOS programı aracılığıyla Barrett (2007) ve Byrne (2011) referans alınarak gerçekleştirilmiştir.

DFA sonucunda modelin uyum indeksleri incelenmiş ve yorumlanmıştır. Kullanılan temel uyum indeksleri şunlardır:

Ki-Kare Uyum İndeksi (χ^2)

Karşılaştırmalı Uyum İndeksi (CFI)

Yıllık Uyum İndeksi (GFI)

Normlaştırılmış Uyum İndeksi (NFI)

Yaklaşık Hataların Ortalama Karekökü (RMSEA)

Bu indeksler, adaptasyonun orijinal ölçeğin teorik yapısıyla ne kadar temsil ettiğini göstermektedir.

Güvenilirlik

Bilimsel Alan Gezisi Tutum Ölçeği'nin (BAGTÖ) güvenilirliğini araştırmak amacıyla iç tutarlılık yöntemi kullanılmıştır. Ölçeğin iç tutarlılık katsayısı, Cronbach Alfa katsayısı hesaplanarak

belirlenmiştir. Yapılan analiz sonucunda BAGTÖ için Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısı **.88** olarak tespit edilmiştir. Bu değer, ölçeğin maddelerinin tutarlı bir şekilde aynı yapıyı ölçtüğünü ve yüksek düzeyde güvenilirliğe sahip olduğunu göstermektedir.

Faktör Analizi

Ölçeğin adaptasyon çalışmasında, yapısal geçerliliği test etmek için Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) yöntemi tercih edilmiştir. DFA, ölçeğin orijinal yapısının (4 alt boyut ve 24 madde) Türk kültürüne uyarlanmış formda da geçerli olup olmadığını istatistiksel olarak doğrulamayı amaçlamıştır. Analizler için istatistiksel modelleme yazılımı olan **AMOS** programından yararlanılmıştır.

DFA, adaptasyonun orijinal ölçek yapısını (Orion ve Hofstein, 1991) koruduğunu teyit ederek, ölçeğin amaca uygun bir biçimde kullanılabilmesini ortaya koymuştur.

Ölçme Aracı

Test Türü: Uyarlama (Adaptasyon) Ölçeği

Format: Öz Bildirim Likert Tipi Ölçek

Derecelendirme: 4'lü Likert (1=tamamen katılmıyorum - 4= tamamen katılıyorum)

Dil: Türkçe (Orijinali İngilizce)

Hedef Popülasyon: Öğrenciler (Genel olarak eğitim kademesi belirtilmemiştir, ancak adaptasyon çalışması genellikle yükseköğrenim veya ortaöğretim öğrencileri üzerinde yapılmıştır.)

Yaş Grubu: Mevcut Değer (Çalışmanın yapıldığı örneklem grubuna bağlıdır.)

Popülasyon Detayları: Mevcut Değer (Orijinal kaynakta belirtilmemiştir.)

Test Metodolojisi: Kağıt/Kalem veya dijital ortamda bireysel uygulama. Puanlama, alt boyutlar ve genel tutum puanı üzerinden yapılmaktadır.

Anahtar Kelimeler

Alan gezisi tutumu, Cronbach Alfa, AMOS, GFI, RMSEA, eğitim psikolojisi, çevresel tutum, öğrenme motivasyonu.

Yazarlar

Sorumlu Yazar: Hasan Said Tortop

Yazar ORCID Tanımlayıcısı: Mevcut Değil

İletişim E-posta Adresi: hasansaid@yahoo.com

Yazın Adresi: Mevcut Değil (Yazarın 2013 yılındaki kurumsal bağlantısındaki makalede mevcuttur.)

Ünvanlar, Ücret ve Test Yılı

Test Yılı (Adaptasyon): 2013

Ünvanlar ve Kullanım Ücreti: Akademik kullanım için genellikle ücretsizdir, ancak ticari kullanım veya geniş çaplı uygulamalar için sorumlu yazar (Hasan Said Tortop) ile iletişime geçilmesi önerilir.

PDF Kaynağı: Ölçeğin tam adaptasyon çalışması makalesine aşağıdaki bağlantıdan ulaşılabilir. Ayrıca ölçeğin orijinal PDF dökümanı da mevcuttur. Orijinal PDF dosyası buradan indirilebilir: [bilimsel-alan-gezisi-tutum-olcegi-toad.pdf](#)

Kaynaklar

Tortop, H. S. (2013). Bilimsel Alan Gezisi Tutum Ölçeği adaptasyon çalışması. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(1), 228 - 239. DOI: <http://dx.org/10.14686/201312027>

Barrett, P. (2007). Structural equation modelling: Adjudging model fit. *Personality and Individual Differences*, 42(5), 815-824.

Byrne, B. M. (2011). *Structural equation modeling with AMOS: Basic concepts, applications, and programming*. Routledge.

Orion, N., & Hofstein, A. (1991). The development and validation of an instrument for measuring the attitude of high school students towards field trips. *Science Education*, 75(5), 553-565.

Bilimsel Alan Gezisi Tutum Ölçeği Maddeleri

Ölçek, toplam 24 maddeden ve 4 alt boyuttan oluşmaktadır. Derecelendirme 4'lü Likert tipindedir. Alt boyutlar ve ilgili madde sayıları şunlardır:

Öğrenme Aracı Yönü (11 madde): Alan gezisi sırasında öğrenilen konuların anlaşılmasına yardımcı eder.

Sosyal Yönü (5 madde): Çok fazla eğlenceli olduğu için alan gezilerine katılmayı isterim.

Macera Yönü (4 madde): Alan gezisinde en çok sevdiğim şey dağlara tırmanmak, nehirleri geçmek gibi maceralardır.

Çevresel Yönü (4 madde): Alan gezilerine katılmayı seviyorum, çünkü yaşadığım çevreyi anlamam için önemlidir.

ARABPSYCHOLOGY.COM